

Tagasivaade hariduskonverentsile

Eestimaa haridustöötajate konverentsi deklaratsioonis ENSV haridusest kinnitasid 286 delegaati ning 900 küalist, et meie haridus ei vasta enam ammu rahvusvahelistele standarditele. Süüdi on administratiivne käsusüsteem, tsentraalne juhtimine Moskvast. Kriisisüsteemist väljumise eeldus on demokraatlik hariduskorraldus suveräänses Eestis. Kooli uuendamine on kogu ühiskonna uuendamine.

Konverentsil said oma mõtteid avaldada enam kui sada inimest, kuid ajapuudusel jäi ligi poolestajale registreerinule sõna andmata. Lõpuks võeti vastu hulk resolutsioone: haridusuuendusest, hariduse humaniseerimisest, hariduse demokratiseerimisest, haridusest ja rahvuslikust kultuurist, kõrgharidusest, Eestis, pedagoogikateadusest ja hariduse informatsioonist, hariduse seosest IMEga, hariduse materiaalaressusidest jt., mis sisaldavad haridussüsteemi valupunkte ning on edaspidiseks tegevusprogrammid.

Oli huvitavaid sõnavõtte, konstruktiivseid ettepanekuid, kriitikat, kuid ometi ei jäänud Hariduskomitee esimees Väino Rajangu konverentsi kahepäevase tööga rahule. Tagasihoidlik oli arutelu nende sõlmküsimuste ümber, millega Eesti haridustöötajate 28-liikmeline esindus läheb 20.—23. detsembrini Moskvast toimuvale üleliidulisele haridustöötajate kongressile. Kohati oli tunne, et igaüks püüab kaitsta oma ideid, unustades ära, et kõik on ühise idee eest väljas. Elav arutelu jätkus vaheaegadel pres-

sikonverentsidel, puhuti kippusid emotsioonid mõistuse üle võitu saama. Raske on kõike kahe sõnaga edasi anda, seepärast

protokollil vormis ainult mõningate olulisematest momentidest, millest edaspidi oleks kindlasti vaja üksikajalikumalt rääkida.

♦ Hariduspoliitikut peavad tähelepanu koondama kodule kui kõige tähtsamale kasvatusinstitutsioonile.

♦ Kooli pole vaja piiblitlusest ja usuõpetust, küll aga inimese õpetust, mis õpetaks elama inimesena inimeste keskel, tundekasvatust. Selline kasvatus peab alguse saama kodust.

♦ Teiste koolitüüpide seas arvata võrdväärseks huvikool (end. klassi või koolivälised asutused), mille ülesandeks jäägu andekate laste avastamine ja abistamine tulevase elukutse valikul.

♦ Spetsialistide koolitust raskendab asjaolu, et ei teata vabariigi kaadri vajadust. Lubamatult suuri kulutusi tehakse ümberõppele.

♦ Kõrgkool peab palju aega kulutama keskhariiduse andmisele.

♦ Kutsehariiduse ümberkorraldamisel võiks rakendada neljaastmelist õppetsükli: üks aasta õpinguid annab töölise, kaks aastat kvalifitseeritud oskustöölise, kolm aastat diplomeeritud töölise ja neli aastat keskhariidusega tehniku kutse.

♦ Kõigi töötajate palk viia sõltuvusse haridustasemest.

♦ Kooli volikogu ja kohaliku täitevkomitee võiksid sõlmida koostöölepingu, mille kohaselt kool tagab rajoonile haritud kaadri ja rajoon omakorda koolile ainelise baasi.

♦ Mitmesugused reformid (palga tõstmine) ei ole mees-

õpetajaid kooli toonud. Selleks on otstarbekas pedagoogiks valmistujad, aga ka noored meesõpetajad, sõjaväekohustusest vabastada;

♦ Igas asulas peaks asuma (alg)kool, see aitaks mitte ainult koos hoida inimesi, vaid ka ülal hoida kohalikku kultuuri. Noorema õpilase koolitee ei tohiks ületada 3—5 kilomeetrit.

♦ Koolieelset kasvatust tuleb pidada võrdväärseks hariduslülis. Tuleb tõsta koolieelsete lasteasutuste töötajate palkasid, vähendada laste arvu rühmades. Ema võiks lapsega kolm või enamgi aastat kodus olla.

♦ Kõigi haridustöötajate palk viia kõrgemale töötajate keskmisest palgast, et iga õpetaja võiks töötada normkoormusega ning sellest ülejääva energia ning hoole saaks ta pühendada oma koostööpartnerile — õpilasele.

Lõpetuseks.

Kallid kaasmaalased, nii vanad kui noored! Suunakem kõik oma mõtted ja mõtteenergia eelolevale Moskva-kongressile, olgem toeks meid esindavale imepisikesele esindusele. Et neil õnnestuks veenda kõrgeid seltsimehi selles, et Eestimaal on alati haridusest lugu peetud, et meil on omal tarku mehi-naisi, kes suudavad koostada nii õppeprogramme kui õpikuid, samuti ise otsustada, milliseid koole vajame, milline inimene suudab ellu viia IME programmi. Las jääda Liidu Hariduskomitee pädevusse sotsiaalse ja majandusliku arengu pikaajaliste projektide koostamine, haridussüsteemi majandusliku katte tagamine, lisafinantside tagamine ametkondadelt ning rahvusvaheliste suhete korraldamine riiklikul tasandil. Pisemate otsuste langetamise võtame rõõmuga oma kanda.

Jõudu meile meie ühise missiooni elluviimisel!

AINO KREITSMAN,
koolinõunik